HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

פריק ליה בארבעה זוזי. דהיינו סלע: **הכא נמי לא שנא.** דסלע מזיגן דהיכא דיורד לספק ונותן מעות סלע לשנה ספק יהיו בה פירות ספק לא יהיו בה פירות הוו זביני מעיקרא ומיפרק בהכי: **הסח ולא הלוהו.** בפדיון מלית מילתא ורחמנא מוקמיה להאי פדיון ומיהו בהכי נפרוק: **דלא מצי מסלק ליה.** כל שנתו ואפילו בתחלת המקלקי: **דשכונה גביה.** אין שכן קרוב ממנו ואם בא הלוה למוכרה אין נכנעת מלייה שכן טוב לקנותה כזה: **טרפא דרב ספא.** דלמחר לעיל (דף סה.) שכרתי לא פסיד כו' ליה להלכתא כוותיה דלמחר מי חזית דלחזלת בתר דיך זיל בתר דידהו: **מחוזנאי.** גני ממוחז: **דוקפי רווחא לקרנא.** שקונים פרגמטיא (ג) בעלי בתים ונותנין לתגריס למחר שכר ושמין כך וכך שכר יהיה כהן ווקפין במחר שכר עם הקרן וכותבין בשטר פלוני מייב לפלוני כך וכך זמן פלוני: **וכי יאחו נקמיה.** ולמחר ליה לא הוה רווחא מהימן להו: **מיגח ליקח דליכיה נדידיה.** אם יבא לתרץ קיים לזמן הפרעון שהוא חסר ומתמיהם ומה אם ימות היורשין יגבו הכל: **תכירי.** המקבל שדה מחבירו בשדה כורין לשנה אין תעשה הרבה אין תעשה מעט: **תכירי נרשאי.** שהיו בעלי בתים מלויים מעות לעגייס על שדותיהן ומוחזים ומוכרים לאחם להם בכך וכך כורין לשנה: **לימא קנייה.** מלוה להן שדה לתקנייה נהליה לבעלים בתורת תכירות ומגיע נוטל רבית קלוסה שהרי אין טורח בה ואף אם תלקה לא יפסיד מתכירותו לגמרי: **שהיגח כמה עידנין.** בין המלוה ועשה הוא ולכל בנכייתא והדר תכרה מיניה: **שפיר דמי.** כדי שלא תגעול לתת אחין דשהייה גביה ולכל תלת אחין מה לי עבד בה אימא ומה לי תכריה: **ולאו מילתא היא.** דאפילו שהייה גמי אסור דרבית גמורה היא אחין כהן ספק כעושה ולוקל שפעמים שמוציא ואינו נוטל: **מתני' אין מושיבין חנוני למחצית שכר.** לו יאמר בעל הבית לחנוני הרי פירות נמכרים בשוק מרבע סאים בסלע ואתה מוכרן בחנות פרוטה פרוטה ומשתכר סאה הילך פירות ושב ומכור תמיד והריוח נחלוק. וטעמא דמילתא משום דמריעין לקמן (דף קד:) דף עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון סאה המקבל פרגמטיא למחצית שכר מקבל עליו מחריות מני הקרן בחנותן וזולא הלכך היא פלגא כיון דמיחייב בחנותן מלוה הוא אלא שהרי שומא היא אלא במעות כשער השוק ודיינו ליטול חני שכר נמי מתעסק בחציו של בעל הבית שהוא פקדון אלא כשכר המתנת מעות המלוה ליפיק מחנות: **אלא אם כן נותן לו שכר עמלו ומזונו.** בחני: **אין מושיבין פרגמטין למחצה.** לשום בייס דמיס לבעל הפרגמטיא שיהיה לגדל מפרוטים למחצית שכר מה שיהיו המפרוטים שוין יותר על דמי הבייס דהוויל וזה מקבל עליו מחריות חני דמי הבייס אם יתקלקלו או אם ימותו הוה ליה פלגא מלוה שהרי (ג) ניסומין עליו בדמים מעכשיו למיהן עליו במלוה ונמצא זה מגדל את חני השני בשכר המתנת מעותיו: **ומזונו.** מזון שהוא מוציא בחפרוטים: **ואין שמין עגלים וסייחים למחצה.** עכשיו הן שוין כך וכך קבלנא עליך לגדלם שנתייס למחצית שכר ולמחצית הפסד אם ימותו: **אבל מקבלים עגלים וסייחים.** קטנים בלא שומא שאם ימותו לא יפסיד כלום ואם יהיו יתקלקו ביניהם: **לכשיהיו משוערים.** לכשיעמדו על שלש גדילתן שלים שור ושלים פוס אז יתקלקו: **ותמות.** מגדלה על שתפסיד טוענת משתלם. כך היה מנהגם לגדלם קודם חלוקה: **גמ'** ת"ר **הגיח לפועל נטל.** ומתניתין לא גרסינן נטל: **לפועל נטל.** משמע כמה חדש רואה ליטול ומיבעי ליה נטל: **מאי לפועל נטל.** הלא אין יושב ובטל שהרי טורח להוליך ולהביא פירות לחנות ולמכור ולקבל מעות ולמדוד הפירות: **ונותן לו שברו בפועל בטל.** אי גרסת הגיח כפועל נטל ל"ל גרסי' בתמני' נטל פירא בקונטרא כפועל נטל מאותה מלאכה דבטל מיהא היינו שאם היה עושה מחלה מלאכה כבידה ומרויח הרבה וזמן הילך קלה חומדים כמה יניח משכרו לעשות מלאכה זו שזהו יותר ממה שנותנין לעשות כי אין לו חדש מניח מריוח גדול הלך מעט מע"פ שבא לו בטורח יותר ולפירושו אתיא מתניתין כר' שמעון דאמר נותן לו שכרו משום דלא כר' מאיר וקאמר לפירושו דקאמר בגמ' אבל קיפח דניפיס טרחא אימא לא סגי ליה לפועל בטל והשתא אפילו לפי מה שהיה כבידה נוטל יותר אמאי ס"ד דלא תסגי כפועל בטל ועוד דקתני בתוספתא (פ"ד) המושיב את חבירו בחנות למחצית שכר נותן לו שכרו כפועל בטל דברי ר"מ [א] משמע דמתני' אתיא כר' מאיר ולכך נראה לפרש כפועל בטל [ב] היינו כיוסב ובטל לגמרי והשתא ס"ד לריכותא דגמרא ומתניתין אתיא כר' מאיר והא דקאמר בגמ' רבי מאיר אין מרוסב בין מועט היינו לומר בין היה עוסק במלאכה מרוסב בין היה עוסק במלאכה מועטת לעולם נותן לו כפועל בטל ר"ש אומר נותן לו שכרו משלם כאומדים כמה היה רוצה ליטול ובטל ממלאכה כבידה שהיה עוסק ויעסוק במלאכה קלה כזו דהיינו טפי מר' מאיר והשתא דקתני בתוספתא בסיפא בתר מילתיה דרבי מאיר ור' שמעון אומר נותן לו שכרו משלם אבל אינו דומה עושה מלאכה ליוסב בטל יוסב בחמה ליוסב בגל ולו בטל לגמרי אלא מחותה מלאכה החמורה ומיהו לעיל בסוף אלו מציאות (דף לג: ושם) גבי השבת אבידה דקתני נוטל שכרו כפועל בטל נראה כפי' הקונטרס מדפריך התם הא לאו בטל הוא[ג] משמע דפריך משום דמשמע ליה בריייתא דקתני כפועל בטל שנותנים לו כמו שירצה פועל ליוסב וליבטל לגמרי [ג] לכך נראה לפרש התם הך דמתני' אבידה דפועל בטל מחותה מלאכה דבטיל מינה כדפי' בקונטרס וה"מ הא כן הוא נוטל שכרו על השבת אבידה ובהכוסם (ב"ק דף ע:) אמרינן דטעם דשומר אבידה הוי כשומר חנם משום דמתי' הנאה קא מטי ליה וע"כ לא קאמרי דגבן טעינה בשכר אלא משום דל"ל לכתוב רחמנא טעינה ולא גבי פריקה וי"ל דאין לחוש אם היה נוטל שכר כיון שעוסק במלאכה מחמת ומפסיד דהא אם היה בית דין היה מתנה ליטול כל מה שמפסיד ועכשיו דליכא ב"ד למה לא יטול כל טרחו ופרוק עד כמה (בכורות דף כט: ושם ד"ה כפועל) ומי דקתני נוטל שכר לדון כפועל בטל התם נמי י"ל כפ"ה כיון שמתבטל ממלאכתו יכול ליטול שכר:

כפועל בטל לאין נותן לו שכר עמלו ומזונו. הכא לא שייך למיתני אלא אם כן נותן לו שכר עמלו ומזונו לכפועל בטל לאין מתבטל להתחילה ולהשתתא אלא רגע אחד ביום אבל חנוני כל עסקו בכך דתניא בתוספתא (פ"ד) המושיב חנוני בחנות אם היה חומן לא יעסוק בחומנתו:

אבל מקבלים עגלים וסייחין. תימה מאי קמ"ל פשיטא כיון דאין מקבל עליו מחריות ואי משום דבעי למיתני ומגדלין אותן עד שיהיו משוערים זה היה יכול להשמיענו בריש ומחני' (ה) שנתן שכרו ויש לומר דקמשמע לן דבשתתא אין מקבל עליו שום מחריות ולא הוי עסקא כיון דבתחלה כשקבל עגלים לא שמו אותם אלא לאחר שגדלו ואין לחלוק השבח אז שמין אותם כמה שהיו ולכאי תניא בריש שמין ובסיפא מקבלין וכשמין בשעת קבלה בשתם מקבל עליו חני המחריות כמו בשאר עסקא:

מיכא

חדם רואה ליטול ומיבעי ליה נטל: **מאי כפועל נטל.** משמע כמה

מסורת הש"ס

ג) [לקמן עג:], ד) לקמן קח:, ה) [לעיל סה.].
ד) לעיל לג: בכורות כט:.
ה) לקמן בספרים שלנו ל"ג לעיל הא לאו בטל הוא ר"ת.

הגהות הב"ח

(ג) גמ' כמה עידנים והלד תכרה שפיר דמי כדי שלא תגעול לתת בפני נזין ולאו מלאכת היא:
(ד) רש"י ד"ה דוקפי וכו' מבעלי בתים: (ה) ד"ה אין מושיבין וכו' שהרי כשהם ניסומין עליו:
(ו) תוס' ד"ה מגדל וכו' שנותן לו שכרו:

גליון הש"ס

גמ' לדינא דבר מצרא. עי' לקמן דף עג ע"ב תוס' ד"ה נגור: **מתני'** אין מושיבין חנוני. עיין לקמן דף קד ע"ב תוס' ד"ה הלי:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה וומן. משמע דמתני' כו'. נ"ב וכ"כ הרי"ף ועמ"ל וע' במלחמות: [ב] שם כפועל בטל היינו כו'. נ"ב ר"ל שמשלם לו על המלאכה רמשוה ולא על העסק כלל וכ"כ סמ"ג והרמ"ק ועתוס' דבכורות כ"ע ג' ד"ה כפועל כו' אלא ה"ל שנותנין כו' אבל הטור מפרש להיפך שנותן לו על העסק ולא על המלאכה רמשוה ועתוס' שם ור"ח פי' שם כמות כו' וכן פי' הרבב"ן וכ"כ במלחמות שכן הוא פי' הרי"ף אבל סמ"ג כתב ברי"ף מפרש כפי' רש"י ומפרש דברי ר"ח כמ"ש תוס' גיטין דף לג: ד"ה ר"מ (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' רס"ה ס"ק ג'): [ג] שם לכך נראה כו'. נ"ב אבל בבכורות פי' הטיף דאלו מציאות כמו כאן אבל כאן מזמו בהן ופי' בפירש"י וע' שמ"ג סי' רס"ה והרב אבל הרמב"ם ור"ע כתבו שם כפי' תוס' דבכורות ולענין בכורות כ' הרמ"ם וטור סי' שי"ב כפי' תוס' כאן ושם לענין רציה:

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ז מהל' מלוה הלכה ג טוש"ע חו"מ סי' קז סעי' ג]:
ב מיי' שם סמג לאוין קנ טור י"ד סי' קעב:
ג מיי' פי"ב מהלכות שכנים הלכה ט סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קעה סעיף גמ טור י"ד סי' קעב:
ד ה מיי' פ"ה מהלכה ו ומהלכות מלוה ולוה הלכה י סמג לאוין קנו טוש"ע י"ד סי' קעו סעיף כב:
ו מיי' שם הלכה טו ועיין במ"מ שם סמג שם טור ש"ע י"ד סי' קפד סעיף ג ומ"י קעב סעיף ב:
ז ח מיי' שם הלכה ט סמג שם טוש"ע י"ד סי' קנו סעיף ב:
פא ט מיי' שם הלכה טו מהל' שותפין הלכה ג סמג שם ומ"י פב טוש"ע שם:

תורה אור השלם

1 יֵשׁ רָעָה רָאִיתִי תָּחַת הַשֶּׁמֶשׁ כְּשִׁגְגָה שֶׁיֹּצֵא מִלִּפְנֵי הַשַּׁלִּיט:
קהלת י ה

מוסף רש"י

עד שיהו משולשין. שיגיעו לשלים שנותיהם וגמרה גדלתם, דהכי שכיחי ומעלי למיכל (סנהדרין סה: ע"ש).